

derelictas, optime convenit evangelicæ sententiæ, A quam per utilitatem sui admodum placet sensibus meis. »

Collectivus

« Et humilitati meæ placet, in nomine sanctæ Trinitatis claudere librum, quia sol cum fine brevis dieculæ jam petit occasum. »

Ammonicus.

Ammonicus.

« Solutio triplicis quæstionis tam per brevitatem

« Feliciter. Amen. »

ARNOLDI

EX COMITE VOHBURGENSEI MONACHII ET DECANI EMMERAMMENSIS ORD. S. BENED.

HOMILIA DE OCTO BEATITUDINIBUS ET SANCTO EMMERAMMO.

(Apud P. R. Pez, *Theas. Anecd.*, tom. IV, p. II, p. 29, ex ms. cod. bibliothecæ Emmeramm.)

lectio S. Evangelii secundum Matthæum : *In illo B* tes tui foras, et in plateis aquas tuas divide. Habeto eas solus, nec sint alieni participes tui. Unusquisque fidelis aquam de cisterna sua et fluenta putei sui bibit, cum spiritalis donum intelligentiæ sibimetipsi prius infundit, ea scilicet operibus adimplendo quæ se habere intelligit munere divino. Deinde derivantur foras fontes ejus, cum divinorum gratiam donorum aliis subministrat exterius. In plateis vero dividuntur et aquæ, cum, juxta qualitatem et capacitatem unius cujusque auditoris, viam veritatis late innotescit verbis et exemplis. Tunc enim habet eas solus, nec sunt alieni, id est dæmones, participes ejus, cum nec per vitium elationis malignæ, sed per spiritum humilitatis veræ, spiritalis gratiæ potum, prout potest, studet aliis exterius propinare.

HOMILIA LECTIONIS EJUSDEM.

Creator et Redemptor generis humani Jesus Christus Dominus noster omnes homines sine personarum acceptione ad suæ donum benignitatis invitat generaliter, dicens : *Si quis sitit, veniat ad me et bibat.* Unde et apostolus Petrus : *In veritate*, inquit, *comperi quia non est personarum acceptor Deus; sed in omni gente, qui timet Deum et operatur justitiam, acceptus est illi.* Sitis hæc non exterioris hominis est accipienda, sed interioris, qui exteriorem tanto præcellit decore gemmaque nobilitatis, ut merito, tam in nobis quam in aliis, ille magis quam exterior diligatur, quia ab interiore vita exteriori attribuitur. Sicut enim exterioris hominis sitis per diversas liquorum exstinguitur materias, ita sitis hominis interioris per divini verbi varias recreatur sententias. Si qui autem nostrum ariditate invisibili laborant, ad Salvatorem credendo veniant; ac ejus præceptis obaudiendo bibant, et bibendo, id est bene vivendo, æternaliter vivant.

Ad quam hujus potus evangelica mercedem perveniat, ipse Dominus evangelica voce demonstrat : *Qui credit*, inquit, *in me, flumina de ventre ejus fluent aquæ vivæ.* Venter, de quo egrediuntur aquæ vivæ, est intellectus sensibilis animæ. De quo ventre flumen egreditur aquæ vivæ, cum do-

Hunc salutis potum Dominus Jesus discipulis suis porrigebat, quatenus ipsi biberent, et de eorum pectore aquæ vivæ emanarent, cum octo beatitudinum gratiam ad eorum dignatus est præferre notitiam; quæ vitæ currentibus stadium, liberum regni cælestis pandunt introitum. Ait enim :

Beati pauperes spiritu. Paupertatis igitur afflictio res est media in hoc sæculo : quæ pro sustententium qualitate et arbitrio beata seu non beata judicabitur in futuro. Multi sunt enim quos paupertatis miseria stringit, sed cælestis præmii promissio non ditabit, quia molestiam inopiæ freno patientiæ nesciunt tenere; et quæ nequeunt apprehendere possidendo, per avaritiæ malum concupiscunt in sui-

pter Deum erogando relinquit.—*Quoniam ipsorum est regnum cælorum.* Licet contemptores hujus sæculi adhuc graventur mole carnali, tamen jam fidei et spei gratia regni cælestis possidebunt gaudia.

Beati mites. Mites sunt mansueti, qui Dominum mansuetudinis student imitari, qui dicit : *Discite a me quia mitis sum et humilis corde.* Sicut ille omnibus omnino hominibus suæ gratuita donum tribuit pietatis, ita, prout possunt, et mites unicuique satagunt prodesse absque felle amaritudinis.—*Quoniam ipsi possidebunt terram.* Non quæ visibilibus nostris obtutibus apparet terra, et diversam arborum herbarumque gignit materiam, sed illam quam spiritualiter intuebatur Psalmista invisibilem, dicens : *Credo videre bona Domini in terra viventium.* Ideo dicitur terra beatorum requies æterna, quia sicut terra soliditate cuncta præcellit elementa, ita beatitudo cælestis permanebit solida et perpetua. Et revera tunc mites terram possident, quando in die iudicii corporaliter resurgent, ut sicut divina corpore et anima observaverunt mandata, ita æternaliter coronentur corporis et animæ stola bina.

Beati qui lugent. Non communi sæcularis tristitiæ ductu, sed poenitentiae instinctu, suorum aliorumque detrimenta operum honorum. Sunt namque lacrymæ quatuor his speciebus distinctæ. Sunt humidæ, salsæ et amaræ, calidæ, puræ. Sunt humidæ, quo sordes peccatorum possint abluere, et sacri lapsus baptismatis in gradum restituere dignæ reconciliationis. Unde Isaias : *Lavamini, inquit, et mundi estote.* Sicut enim materia aquarum visibili, carnis immunditia, ita lacrymarum ubertate lavatur spiritualiter et anima. Sunt salsæ et amaræ, quia per spem veniæ et terrorem ignis gehennæ uniuscujusque animum fidelis restringunt a culpa luxuriæ carnalis, sicut Dominus ait : *Sint lumbi vestri præcincti*; et Apostolus : *Sine pace et castimonia nemo videbit Deum.* Sunt calidæ ad repellendum frigus infidelitatis, et ad accendendum ardorem charitatis. Sicut sine oleo lucerna, ita fides sine charitatis lampada. Sunt puræ, cum quis assidua flendi consuetudine peccati sui gratiam speraverit veniæ; et jam non timore ignis gehennæ, sed pro expectatione æternæ beatitudinis incipit flere, cantans quotidie cum Psalmista in oratione : *Super flumina Babylonis, illic sedimus et flevimus, dum recordaremur tui, Sion.* Hi tales divinæ gaudia consolationis merentur, ut subinfertur : — *quoniam ipsi consolabuntur*, illa videlicet consolatione quæ post hanc vitam sanctis dabitur in æterna requie.

Beati qui esuriunt et sitiunt justitiam. Justitiam esurire et sitire, est præcepta Dominica animo libenti audire, et sub omni festinantia operibus ad-

A sustinebunt justitiæ, merito beatæ satiæ verba merentur audire : — *quoniam ipsi saturabuntur*, non illa saturitate quam sequitur famis inopia, sed quam suspirabat Psalmista cum adhuc requievisset in terra : *Ego autem in justitia apparebo conspectui tuo : satiabor, dum manifestabitur gloria tua.*

Beati misericordes. Misericors dicitur qui aliorum necessitatibus compatitur. Quicumque enim veræ bonum misericordiæ desiderat adipisci, necesse est ut misereatur; primo sibimetipsi, ne quid, operibus consentiendo malis, admittat quod in futuro sinum cruciatus aperiat; et tunc misericordiam aliis juxta vires impendat, quam prius in semetipso honorum operum executione didicerat.—*Quoniam ipsi misericordiam consequentur* : non illam quæ augeri vel minui valet pro diversitate temporum; sed quæ in divina contemplatione detrimenta non sustinebit in æternum.

Beati mundo corde. Illud etenim est cor mundum quod ab omni spurcitia vitiorum erit expurgatum, et quod non turpis conscientia, nec malarum cogitationum coinquinat frequentia. De qua cordis munditia exorabat Dominum Psalmista dicens : *Cor mundum crea in me, Deus.* — *Quoniam ipsi Deum videbunt.* Deus enim spiritus est. Nemo enim Deum potest intueri nisi per spirituales oculos cordis mundi. Hic videbitur per gratiam specialem; in futuro autem facie ad faciem, ut Joannes ait : *Cum enim apparuerit, similes ei erimus, et videbimus eum sicuti est.*

C *Beati pacifici.* Pacifici enim sunt qui pacem facere satagunt; primum in semetipsis, juxta Apostoli vocem dicentis : *Nec ergo regnet peccatum in vestro mortali corpore, ut obediat concupiscentiis ejus.* Deinde vero dissidentium corda ad concordiam provocare cum mansuetudinis gratia. Unde Psalmista : *Cum his, inquit, qui oderunt pacem eram pacificus.* — *Quoniam filii Dei vocabuntur.* Merito ergo filii Dei vocabuntur pacifici, qui Dominum pacis student imitari. Quia Filius Dei ad hoc venerat in mundum ut Deo Patri suo pacificaret genus humanum, et per suæ gratiam passionis aperiret januam regni cælestis. Nascente Salvatore, huic mundo angelorum pacem decantabat multitudo dicens : *Gloria in excelsis Deo, et in terra pax hominibus.* Et ipse Salvator, discessurus de mundo, eandem discipulis commendabat dicendo : *Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis.* Nihil aliud, fratres, in pacis nomine, nisi se ipsum curavit relinquere, ut Paulus ait : *Ipse est enim pax nostra, qui fecit utraque unum.* Idecirco sub omni debemus devotione pacem diligere, si Deum pacis volumus habere electum.

propter Christum, — *ipsorum est regnum caelorum*. A flagranti sitiēbat ab infantia sub solerti dēgens cura Unde Dominus alibi ait : *Si me persecuti sunt, et vos persequentur*. Hæc est gratuita miseratio Salvatoris, ut suos sectatores hæredes faciat regni cœlestis, et qui propter ipsum contempserunt bona temporalia, sine fine possideant gaudia sempiterna.

Hæc octo beatitudines, a Domino prolatae, ad sanctorum electionem pertinent generali vocatione : quæ suos observatores justificant, et ad æternæ felicitatis gaudia perducunt.

Hæc nona vero, quæ sequitur, specialiter sanctis apostolis et martyribus ascribitur, ut subinfertur : *Beati estis cum maledixerint vobis et persecuti vos fuerint*. Beati ergo apostoli et martyres non solum a præsentibus carceres et vincula, sed de absentibus maledictionis et detractionis sustinuerunt opprobrie : — *et dixerint omne malum adversum vos mentientes*. Ideo contra prædicatores persecutorum verusitiam finxit mendacia, quia nullum in eis vestigium habuit malitia. Qua præsumptionis causa hujusmodi fecissent mala, ipse Dominus subjunxit, scilicet *propter me*; quasi diceret : Hæc omnia non odio vestri, sed causa ingerunt nominis mei. — *Gaudete et exsultate*, quandoquidem remunerationis gratiam perpetuæ pro vestri certaminis percipietis labore. — *Quoniam merces vestra multa est in cœlis*. Merces sanctorum merito multa dicitur, cum a Domino pro meritum qualitate in cœlo centuplum remunerabitur, et vitæ perennis gaudia possidebant in contemplatione divina.

Harum octo beatitudinum, nec non et nonæ, quæ solis, ut diximus, martyribus convenit, gustamina gloriosissimus martyr Christi Emmerammus mente

A flagranti sitiēbat ab infantia sub solerti dēgens cura magistrorum, quousque litteræ Pythagoricæ (272) conscenderat bivium, quæ, per ramusculos a dextris turgentes et a sinistris, viam vitæ discernit et mortis. Ascenso quoque hujus litteræ bivio, spiritali a dextris et a sinistris prospiciens oculo, sinistram viam, quæ voce Dominica *lata et spatiosa* nominatur, sub omni festinantia deseruit; et dexteram, quæ *arcta et angusta* dicitur, sicuti est, idoneæ gratiæ intentionis arripuit, ut postea vitæ suæ conversatio comprobavit. Suscepta vero bene conversandi deliberatione, de virtute in virtutem proficiens die noctuque, acclamatione concordii universorum elevatus est in episcopalis dignitatis primatum, juxta ecclesiasticæ decreta legis prius ordinis clericatus gradibus ascensis.

B Cumque summis polleret virtutibus, in apice summo illud evangelicum dictum volvere cœperat animo : *Cui plus committitur, plus ab eo cœgitur*; timens ne talentum sibi creditum sine lucro reportaret ad Christum, cum decore comitatu clericorum futurum se prædicatorem destinaverat ad gentem Hunnorum; quæ tunc temporis, lumine veritatis obcæcata, diversis idolorum cultibus se submittebat devota. Cumque ab hac nutu divino prohibitus, per triennium fidei semina in Norico spargeret, et multos ad lucem, quæ Christus est, in ea converteret, cum palma martyrii, permirabiliter consummati, migravit ad Dominum : cui laus est et gloria per infinita sæcula sæculorum. Amen.

C Arnolt Abba lozon tractat, quem dixerat con. Mercedem gratis monadem dans octo beatis.

(272) Id est Y,

APPENDIX AD ARNOLDUM.

I.

DESCRIPTIO CENSUUM, PROVENTUUM AC FRUCTUUM

EX PRÆDIIS MONASTERII S. EMMERAMMI,

Tempore abbatis Burchardi (1031) et Arno.ao præpositi munus agente.

(Apud R. P. PEZ. *Thesauri Anecd.* I, III, col. 67.)